

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 50.

V Ljubljani, v soboto 12. decembra 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg šte. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Na dan z volivno preosnovo za državni zbor!

Vse mogoče se poskuša v državni zbornici, da bi se na kakšen način oživil parlament. A ne gre. Koerber je zidal mnogo na to, da bodo volivci postali nestrpni in prisilili svoje mandante do dela. A zastoj njega štiriletno upanje! Apatija v zbornici in apatija javnosti do zbornice to je znak položaja. In vendar je skrajni čas, da pride parlament do dela. A kakor kaže, ta parlament ne bo mogel nikdar kaj prida storiti. Sestava zbornice je taka, da ne odgovarja faktični sestavi državnega prebivalstva. Tudi ponekod drugod so parlamenti, kamor pošiljajo razne privilegovane kaste svoje poslance in vendar se tam vkljub krivični sestavi dela. A pri nas se je voz ustavil. Zakaj?

Prva velika laž parlamenta je ta, da kaže pretežno nemško lice in bije resnici v obraz, ker je komaj tretjina avstrijskega prebivalstva nemška. V zbornici teži to nemško zastopstvo po nadvladi nemštva v državi, kateremu se protivi slovansko zastopstvo v zbornici in opiraje se na pretežno večino izven zbornice se upira tem nemškim nameram s skrajnimi sredstvi. Tu leži glavni vzrok vsemu nedelu v zbornici.

A temu se da odpomoči, ako se radikalno spremeni volivni red in sicer tako, da po novem volivnem redu dobi slovanski in nemški element sorazmerno svojemu številu tudi poslancev v zbornico.

A tega se boji nemška buržoazija in tega se boje tudi privilegovane veleposestniške kaste. Poljsko „Kolo“, katero je z ene tretjine veleposestniško in tudi drugače več ali manj umetno sestavljeno iz „voljenih“ poslancev, se boji za mandate; in za mandate se boji tudi Derschattova nemškonacionalna buržoazija.

Birokracija in njej na čelu birokrat-minister Koerber tudi nič ne simpatizira s pravim ljudskim zastopstvom v državni zbornici, ker s

splošno in enako volivno pravico je strto žezlo birokratske vlade in protiljudskega in protislovenskega zistema.

Vsi ti, žalibog, odločujoči činitelji vedo, da bi se parlamentarni voz spravil sigurno v tir, ako bi prišli v zbornico ljudski poslanci. Saj ljudstvo ni šovinistiško, temveč narodno spravljivo in tudi hoče, da dela parlament v blagor države. Ljudstvo hoče tudi imeti državo, katero pa sedaj nekateri elementi v privilegovani zbornici ne smatrajo za absolutno potrebo ker računaja pri eventuelnem razpadu države na dediča v pruskem Berlinu.

Boj Mladočehov v tem hipu ide na to, da strmoglavijo Koerberja. Ali tudi po padcu Koerberja mi ne računimo na normalne razmere toliko časa, da ne pride do radikalne volivne preosnove v smislu enake in splošne volilne pravice.

Različne koalicije v razkosani in v gospodarskih ter narodnih ozirih razdvojeni zbornici niso kaj prida za normalno delo, zlasti v sedanjih trenutkih, ko Madjari streme po ločitvi in ob enem po izrabljanju tostranske državne polovice. Treba je ustvariti močno vladno večino, katera bo imela skupne gospodarske interese in program narodne ravnopravnosti oziroma narodne avtonomije. Tako večino pa v sedanjem parlamentu ustvariti je skoraj nemogoča stvar, pač pa v parlamenti, ki bode izšel iz volitev na podlagi enake in splošne volivne pravice. Zato pa: na dan z enako volivno pravico za državni zbor!

Denarja dajte!

Iz Idrije. Kar v trenutku smo obogateli. Iz 90 tisočakov dobi naša mestna občina sedaj 170.000 K. Tako je sklenil občinski zastop v seji dne 30. novembra. Nekako ljudsko sankcijo je dobil ta sklep na javnem shodu dne 6. decembra.

Lep Miklavžev dar! Zopet bomo imeli denar, zopet smo lahko podjetni, ko dvignemo občinsko doklado na 100%, namesto da pobiramo malenkostno 50%, kakoršno smo v zadnjih par letih. In kdo je iznašel to Kolumbovo jajce? Storil si to ti, „Slovenski list“, katerega so doslej tako prezirali in psovali, a si dosegel končno visoko čast, da si se grel na prsih idrijskega župana samega. Cestitamo!

Kdor je sledil v zadnjih letih gospodarstvo v naši občini, spoznal je takoj, da pojde vedno bolj trda za denar. Ko so zvišali doklade od 30% na 50%, so se res zvišali dohodki za znatno svoto 32.000 K na leto, a stavbe so vendar požrle še znatnejše svote. Vkljub temu so proračuni zadnjih let izkazovali prebitke, tako 1901 leta 20.000 K, 1902 leta 25.000 K, lani 5.000 K, za l. 1904 pa ni več prebitka.

Ker je bilo pa že za leto 1903 proračunjeno do malega le to, kar je neobhodno potrebno, a je proračun vendar izkazoval enako dohodkov in stroškov, smo bili tem bolj radovedni, kako bodo pokriti stroški v proračunu za l. 1904. Saj to je bilo slehnemu znano, da, ako družega nič, znatno zrastejo stroški za obrestovanje in amortizacijo vedno naraščajočega dolga.

A v razpoloženem proračunu smo zopet gledali popolno soglasje med dohodki in stroški, za izredne stroške je bilo celo proračunjenih skoro 10.000 K, v tem ko zadnji dve leti le dobrih 4000 K. In vendar znaša samo amortizacija z obrestimi 21.725 K.

Kako je bilo vendar mogoče ohraniti ravnotežje — vsaj na papirju?

Primerjali smo v ta namen zadnji in prejšnje proračune ter uvideli, da se izkazuje zlasti 50% občinska doklada v višini, kakor je ravno potreba, da se pokrijejo stroški.

Za l. 1901 je bilo proračunjenih 53.437 K, za 1902 in 1903 so proračunali 72.570 K, za prihodnje leto 80.731 K, torej dobrih 8000 K več ko lani. Prav tako so proračunali 15% užitnin-

Mladi hrast.

Pesem v prozi od Somolicekega. Iz slovaškega prevel —kl—.

I.

Bilo je, slutim, prvi dan meseca majnika. Vesna, komaj se je začelo svitati, se je napotila na sprehod po gaju; ptički so jo s petjem spremljali, hrasti, jelke, smreke, ki so od sinočnega večera stale kakor v nekaki jezi med seboj, so, videč Vesno, se spravile in se ji vklanljale; ves gaj je bil en sam hvalospev . . .

Kdo bi se čudil nežnemu želodu, ki ga je bila neusmiljena jesen vrgla z drevesa in ga milosrčni vetrič pokril s skorjo, da je tudi ta, zaslišavši sladek šum Vesnine obleke in to krasno ptičje petje, skoprnel in poželel pogledati, kaj je to in kaj se godi? Veliko koprnjenje je premagalo ovire in evó, ne več želod, marveč droben hrastič se je prvič poklonil mimogredoči Vesni. To vam je bilo veselje, oče in mati sta se od veselja jokala, ko sta videla svojega sina, odpirajočega svoja drobna očesca in ploskajočega z rokami mimogredoči Vesni v pozdrav. Tudi Vesna se ga je veselila, kajti pozdravivši stari hrast, je poljubila nežno njegovo detece.

Sedaj bi imel priti na vrsto krst; kdo mu bode boter in kdo botra? Vsa hrastova rodbina se je posvetovala, toda ničesar primernega ni

mogla pogoditi, torej so dali otroku na izbero (kajti ono je bilo takoj pametno), naj si izbere botra sam. Ponujalo se jih je dovolj: smreka, jelka, tisa, bukev, gaber, no, vsa drevesa, ki so bila v gaju; zgolj otožna vrba ni dvignila svojih listov in ni odprla ust ter je le potihoma poslušala te ponudbe, dasiravno je imela tudi ona pravico se oglasiti, ker je ne daleč od mladega hrasta stala tudi ona. Zamišljena je stala in se ni zakrivala, toda nihče se ni ozrl na njo.

Mladi hrast se je odločil, da mu ima biti boter bukev, botra pa jelka, in tako je tudi bilo. Pri krstu je bila Vesna predsednica, ptički so prepevali — vodja godbenega kora je bil črni drozg, basist pa medved — povabljen je bil ves gaj; jedli so in pili na zdravje mladega hrasta do belega dne.

Bog vé, kako dolgo bi bila še trajala gostija, ako bi jim gospod oblak ne zavidal to gostijo. Od same jeze radi tega, da ni bil povabljen, je proti jutru zletel sam doli in tako začel kresati z očmi iskre, stiskati zobe in pihati v svoji zlobi, da je izvzemši Vesno, ki se ni zmenila zanj, se vsa družba razpršila. Oče in mati, povživši na gostiji nekoliko več vina, nego je treba, sta pozabila v tej metelici celo na svojega otroka in ako bi ne bilo ondi otožne vrbe, ki je le pri durih sedela med to gostijo,

bilo bi slabotno dete poginilo od mraza in ravsa. Otožna vrba se je stresla ter pokrila s svojim listjem reveža, da mu iskre oblaka, ki je tako škripal z zobmi, niso škodovale.

Nežni hrast je še potem mnogokrat skusil dobroto otožne vrbe ter ji bil hvaležen; boter in botra se zanj nista zmenila, torej se njima ni vsiljeval niti on, marveč se oklepala z nežno ljubeznijo otožne vrbe. Ta mu je obljubila, da se ga hoče vedno spominjati in da še celo otrokom zapove, naj bodo dobri do njega.

Leta so minila in mladi hrast je rastel. Dokaj je bilo tudi težavnih trenutkov, vendar kakor se fantu spodobi, vse je junaško prenesel. Da, zgodilo se je že parkrat, da se je grom dotaknil njegovega vratu, toda moč korenine, Vesna in dobra otožna vrba so mu vse zacelile, tako da ko je začelo grmeti, bliskati se in prevračati jelke s korenino vred, se je on, kot pravcati junak, le smejal ter se nazadno le posmehoval gromu in viharju; kadar sta ona dva hrumela, hrumel je še on bolje. No, mi živimo radi tega, da umrjemo in tako je tudi v gaju.

Enkrat po zimi so prišli nekaki ljudje s sekirami in žago ter začeli rezati in sekati; padel je oče, padla je tudi mati. Nastalo je veliko tarnanje, kajti tudi druga številna rodbina je s presunljivim vzdihanjem in cviljenjem padala v

sko naklado letos 4200 K, ravno 1000 K več kot doslej dolgo vrsto let. Tu je bilo torej prihodka 9000 K več kot doslej. Nasprotno pa je izginila iz proračuna podpora revnim šolarjem v znesku 500 K, na kolikor je zvišal občinski odbor lani podporo, ker je znašala prej le 200 K — sedaj niti te ni. Redna podpora revežem je prav tako padla za 320 K v proračunu. Tudi realčni ravnatelj ima letos 520 K manj proračunjenih — pad radi stanovanja.

Tako je menda zadostno pojasnjen oni „prebitek“ pod imenom „izredni stroški“ v znesku 9877 K.

Še nekaj!

Ker vsi posestniki plačujejo davek in doklade, spodobi se, da se razdeli tudi vžitek nekoliko, skrbi se v prvi vrsti za potrebne vodovode. Res je bila v prejšnjih letih redno nakazana tudi kaka svota za razširjenje vodovodov, tako 1901 in 1902 znesek 2000 K, l. 1903 za rezervoar 8000 K, za l. 1904 ni bilo nobenega zneska proračunjenega. In vendar je župan leto za letom obetal Zagradarjem prepotrebni vodovod, a čakali so zastoj.

Šele pri zadnji seji 30. novembra je bilo določenih na predlog katoliško-narodnega odbornika Rejca 3000 K, pa že se je pričel izvijati župan, češ, da ne ve, odkod bi napeljal vodo.

Med dohodki občine je bilo dosedaj navedenih tudi 73 K kot najemščina hiše št. 322. Pozvedovali smo, kako da v proračunu za 1904 ni več tega zneska, ter zvedeli, da je župan sodnijsko odpovedal stanovanje vsem gostačem v mestni ubožnici (št. 322) z mesecem februarjem, ker bodo spomladi hišo podrli in novo sezidali.

Proti temu nimamo nič, ker je res slaba — a kje pa so proračunjeni stroški za to zidanje? Nikjer — ker so bili dohodki že izrabljeni za druge stroške. Za popravo občinskih poslopij je res proračunjenih 2000 K, toda kaj je to za popravo le ubožne hiše same, ko bi druge prav nobene ne bilo!

Občinski odbor je sklenil, da se bode za obresti in amortizacijo plačevalo 7% na leto. Letos je proračunjenih le 6 $\frac{1}{2}$ %. Župan je izjavil, da vsled tega, ker je dobil od deželnega odbora nalog, da pozveduje, ali bi ne dobil drugod cenejšega posojila. In posrečilo se mu je dobiti posojilo po 4 $\frac{1}{2}$ %, zato bo idrijsko „Okrajno hranilnico in posojilnico“, ki je dala na 5%, izplačal.

Pripomnimo, da je že „Slovenski list“ to omenjal. Zakaj pa naj bi občina vkljub temu ne ostala pri sklepu občinskega odbora in še nadalje plačevala po 7%?

Dolg bi znašal po našem računu okoli K 334.000, pri 4 $\frac{1}{2}$ % obrestih bi se hitreje amortiziral. Pa pri 5% dokladadah in nikakem fiktivnem prebitku in kje vzeti 1670 K, kolikor bi znašala amortizacija na leto več.

Župan je izjavil, da za realko ne bo sedaj nikakih večjih stroškov. Mi smo pa mnenja, da bode treba še kak tisočak primakniti, ako bi realka ostala tudi samo nižja. 32.550 K ne bo zadostovalo, kadar pridejo petletnice, penzije in podobno. Že za pouk v petju bo težko obstalo pri proračunjenih 300 K, ker je dobival dosedanji učitelj 400 K. Da bi bil Gangl barantal, se nam zdi vendarle neverjetno.

Za razširjanje rožnih ulic je bilo leta 1899 določenih 2000 K, pričeli so, naprej ne gre. V teh razmerah nam se nihče ne bode čudil, ako dvomimo, da bi bila ljubezen do delavstva nagibala župana, da je predlagal zvišanje doklad. Zakaj ni stavil na dnevni red povišanja doklad in vzroka? Zakaj je informiral pač uradništvo, drugih odbornikov pa ne? Za vse to je župan dobil odgovor v resoluciji, ki je bila sklenjena na javnem shodu, da se ne ugovarja povišanju doklad v ta namen, da se zidajo delavske hiše. Izvoli pa naj se posebni odbor, ki bo vodil vso zadevo ter pazil na to, da se ves denar porabi izključivo za delavske hiše. Shod je bil mnogoštevilno obiskan od vseh strank. Tudi govorili so zastopniki raznih strank.

Anton Kristan je prav po nepotrebnem hotel pasti po katoliško-narodni stranki, češ, da sklicuje protestni shod, da je nasprotna delavstvu i. t. d. In vendar je ravno dopis v „Slovenskem listu“ z dne 14. avgusta župan pri seji prečital ter se nanj skliceval. Odkje je Kristan dobil misel, da se z zidanjem delavskih hiš občina priskrbi novih dohodkov, mar ne iz istega dopisa, ki pač ni potekel ne izpod liberalnega, ne socialnodemokratskega peresa?

Kdo je v občinskem zastopu odločil, mar ne ravno 4 katoliško-narodni zastopniki?

Gospod Kristan, le nepristransko! Tudi nikakor ni res, da bi bil že vsakdo nasprotnik delavcev, ako bi tudi nasprotoval povišanju doklad. Pač ni greh, če kdo misli, da erar, ki bi moral v prvi vrsti skrbeti za stanovanja, mnogo škode ne bo trpel tudi ob zvišanju. Zidal pač sam ne bo rudarskih hiš, nekaj bo že na boljšem. Marsikateri hišni posestnik bo tudi zvišal najemščino gostom — delavcem.

Na vse zadnje torej bodo trpeli največ vsi delavci, deležni dobrot bodo pa le nekateri. Prav tako je silno dvomljivo, ali bode šel res denar, kar ga bodo prinašale 50% višje doklade, za delavske hiše, plačevati za liberalne čitalnice, katere niso bile nikdar proračunjene, pa vendar stoje, so se pa davkoplačevalci naveličali. Zakaj še najmanj zamerimo ljudstvu, ako je proti povišanju doklad, ker bode pred gosposko težko obveljala resolucija, sprejeta na javnem shodu. Občinski zastop je vendarle upravitelj občinskega premoženja.

Torej jasnosti in določnega načrta!

Gospodarsko delo.

Govor g. V. Podgorca na shodu zaupnikov koroških Slovencev.

Današnji shod se mi zdi velevažen za slovensko Koroško; nekako odločilen je — „aut-aut“; če zdaj ne spravimo svojega vozu iz blata, ga pozneje ne bomo več vzdignili, ker naše moči od leta do leta (le pojemajo) manj zadoščajo potrebam. Mi imamo sicer že nekaj sredstev in vpliv teh sredstev je velik, a ne prezirimo, da vkljub temu moč sovražnikova raste, a naša, ne rečem, da pojema, a ne raste, kakor bi bilo pričakovati.

Treba je prepričati se, da moramo v sedanjih dobi napeti vse moči, da moramo za izvanredne potrebe najti izvanredne požrtvovalnosti in delavnosti.

Gosp. govorniki so nam govorili o snoveh, ki nam teže naša srca; šolstvo je rana, ki je ne moremo pozabiti, političen naš položaj, igo naloženo na naš tilnik. V šoli in v javnem življenju se nam krati pravica, dela se nam krivica, in krivica bolj boli, kot drugo zlo — a ne vsakogar. Krivica človeka boli le, če pri njem že najde tisti skušeni razvoj, ki zna ceniti idealne vrednosti, če v ljudeh najde tisti razum, ki jim dá razumeti vse žalostne posledice krivičnih naprav. Krivica človeka le boli, če v njem najde čut osebne, ljudske ali narodne časti.

Kulturna zgodovina nam pravi, da v stari dobi ljudje niso znali, kaj je čast, pri nas pa se je ta pojma tako visoko razvil, da ga vidimo čestokrat nadomeščati drugo čutilo, ki jo je dalo ljudem krščanstvo: v est.

Naš narod se ima boriti zoper krivice: jemlje se mu jezik — a on večinoma tega ne obžaluje. Politično smo podjarmljeni, a naši Slovencev je zaničevan, kjerkoli hoče kot tak nastopiti, a večina naših Slovencev te sramote ne čuti, ker se čut časti v njih ni še vzbudil. Mene bo težko kdo prepričal, da ni tako. Drug čut pa je v naših ljudeh močan in dobro razvit: v erski čut. Če hočemo priti do zaželjenega smotra, opirajmo se na to dejstvo.

Še bolj kot verski čut, je v ljudeh razvita dobička želja. In gospodarske razmere ljudstvo silijo iskati si novih virov blagostanja, povzdigniti svoj standard of life, živeti boljše in lažje, kakor so živeli naši dedi. To moč spraviti v pravi tir, želji se mora dati polje, kjer se bo mogla javljati. Ljudstvo hoče gospodarsko napredovati, a ne more iz svojega. Stare države niso imele stalnih vojsk, zadoščevalo je, če je bil vitez hraber in volje, braniti kmeta in meščana. Bolje pa je zdaj, ko imamo vojake, in če bi jih ne imeli, bi nas oboroženi sosedje popolnoma podjarmili.

Tem razmeram podoben je gospodarski položaj. Nekdaj je zadoščalo, da je ljudstvo bilo delavno. Sovražnikov, ki bi iz daljav mogli uni-

sneg. Mladi hrast je trepetal od strahu in žalosti, toda otožna vrba ga je tolažila: „ne boj se, ničesar se ti ne zgodi“.

Boter in botra se nista pokazala, da bi branila ali vsaj potolažila svojega krstnega sina.

Rodbina je padla in odpeljali so jo, toda krepki junak je ostal.

II.

Zunaj vasi na livadi ropoče mlin, res le takšen na eden kamen, ki pa je zmožen številno rodbino preskrbeti s kruhom. Mlinar Černy stane in nasipava zrno v tem mlinu že deseto leto, plačuje najemščino od mlina gospodarju in skrbi, da bi bila njegova rodbina preskrbljena in da ne bi trpela pomanjkanja. Ni preteklo dan niti noč, da ne bi namlel nečesa tudi za sosede ali za prodaj, a ne le zgolj za kruh za svoje. Ni pa tudi zaman delal po noči, kajti ko je prišel mlin na prodaj (gospoda je dogospodarila), je on kupil mlin in plačal ga z gotovim denarjem, brez tega, da bi moral podpisati kako obveznico.

Enkrat zvečer, nasipavši poln „grob“ zrna, si je prižgal z ogljem na ognjišču leseno pipo ter se vlegel poleg peči na klop. Čutil se je srečnega, da se ni zaman trudil; evo to zidovje, ta mlin je sad njegovega truda. Tako prijetno mu je oddahniti si pod lastno streho... vonjava

iz te pipe mu je tako sladka, ta mlin pa ropoče, kakor bi tičala v njem nebeška godba...

„Moj Bog, zahvalim te za to, da sem tako srečen! Imam kam položiti svojo glavo in ako mi ne odtegneš zdravja, pa se tudi mojim otrokom ne bo treba bati ničesar, ko jih popeljem med svet... Hvala ti, Gospod!“

Mlinar se je vsedel, položil pipo na zapeček, naložil tresek na ognjišče ter se zamislil, toda to so bile zgolj sladke misli. Ko je zrno na „grob“ zmanjkalo, ga je nasipal znovič in vrnivši se v hišico, stopil k postelji, kjer je spala žena z najmlajšim otrokom. Ko ji je posvetil v obraz, je odprla oči.

„No, ali ti ne spiš?“ vpraša jo.

„Ne spim, marveč premišlujem, kako bi se imela zahvaliti Bogu za to dobroto, da sva si pridobila ne le lastno streho, marveč tudi svoj vsakdanji kruh.“

„Vidiš stara, tudi jaz sem ravnokar mislil na to in prišel sem radi tega, ako ne spiš, da se posvetujeva, kako se zahvaliti Bogu za ta blagoslov.“

„Jaz sem še marsikaj tuhtala, toda niti to, niti drugo mi ni po godu; edno je pretežko za naše moči, a drugo — ničesar nisem še pogodila.“

„Ali veš, kaj sem iztuhtal jaz? Tu ne daleč

od nas v teh jarkih se je zgodilo že dokaj nesreč po zimi kakor po leti, torej mi je šinila v glavo misel, da ondi na križpotju postaviva križ. Drevo kupiva, ostalo pa preskrbim jaz. No, kaj misliš?“

Mlinarica ni odgovorila, marveč prekrizavši se, podala možu desnico in on je to dobro razumel.

Mlinar vsled te misli ni bil truden, radi tega je mlel do svita; ob svitu je vstal najstarejši sin ter on oskrboval mlin. Stari je zadremal, toda na ustnicah mu je igral smeh.

Krasna misel: na spomin, da je kupil mlin, postavijo v sosedstvu križ!

III.

Takoj zarano je dospel v grajščino mlinar ter prosil, naj mu dovolijo posekati v gaju hrast, takšnega, ki mu bo po godu.

„Toda to stane mnogo, ako bote izbirali.“

„Jaz plačam, naj stane kolikor hoče.“

„No, ako plačate, tedaj pa dajte dvajset goldinarjev, a potem si izberete hrast, katerega hočete.“

„Tukaj so.“

Mlinar, oveseljen nad pismenim dovoljenjem, katero je potreboval za logarja, je šel iskat voznika. Razun župana, ni bilo nobenega doma; temu je plačal precej, kolikor je zahteval in takoj sta se podala v gozd.

čevalno vplivati na delo, ni bilo; a zdaj? Kmet vidi ob mejah kmečke lasti borzo in celo trgovino — strašno velemoč — on vidi delavsko gibanje, on gleda napačno vzgojo kmečke mladine, in nima moči, da bi se branil. Tisto se godi obrtnikom in tako delavcem.

Kakor je morala nova doba ustvariti si svojo vojaško organizacijo, tako se mora ustvariti v bran delavnih stanov moč združenega dela. Zato moramo gospodarsko organizacijo smatrati kot neprecenljive važnosti — objektivno na sebi, dvojno neprecenljivo pa za nas, ki hočemo po ti poti vzbuditi v srcu naših ljudi tudi častne čute svobodoljubja in ljubezni do svoje narodnosti — in trojno neprecenljiva za nas duhovnike, ki nam mora veljati gospodarsko delo kot sredstvo, da ljudi obdržimo verne in uničimo pogubni vpliv sedanje gospodarske nadoblasti, ki se je združila z verskim liberalizmom, in ki z gospodarskimi sredstvi uničuje in zatira verski čut v ljudstvu.

Treba nam odločnega gospodarskega dela: Marsikaj se v tem oziru že dela, kdo zamore ceniti moč in vpliv naših posojilnic? A mi moramo globlje poseči v ljudsko življenje.

Tukaj zdaj na obširno razkladati potrebe in pota, po katerih se tem opomore, ni mogoče. V splošnih potezah pa smem razložiti, kako si moramo in moremo vse urediti. Naš gospodarski načrt mora se ozirati:

1. Na gospodarski pouk.
2. Na pospeševanje in napredek kmetijstva v praktičnem smislu.
3. Na združenje kmetov v društvih in zdrugah.

1. Kar zadene gospodarski poduk, mislim da je nam treba:

a) slovenske gospodinjske šole; pravočasno se mora na to zadevo misliti in dobiti zanj sredstev.

b) Treba je več gospodarskih govorov pri zborovanjih; govorimo ljudem pri shodih tudi o poljedelstvu itd.; naš kmet ne čita knjig, ker mu manjka izobrazbe, berilo mu moramo radi tega nadomestiti z besedo.

2. Veliko skrbi in pozornosti je treba obratiti na praktični razvoj kmetijstva.

Ne prezirajmo, koliko vpliva dobiva na primer „Bauernbund“ po kmetijski družbi s podporami, ki jih daje država. Te svote niso bogve kolike, a vendar se ljudem naš nasprotnik s tem prikupi. Mi se na naše ljudi ne smemo zanašati, dokler bodo n. pr. v Dobrlivesi pri Kobererju, v Pliberku pri Metnicu, v Velikovcu pri Nageljnu dobivali tisti državni denar, ki potem dela nam nasprotno volitve; tukaj morajo poseči vmes posojilnice in stranke. Zelo lahko bi bilo zdatno pospeševati sadjerejo.

Praktična skrb za kmete ne sme pozatiti kmečkih poslov. Mi moramo napraviti posredovalne urade. Nedavno smo čitali, da se je v

Gradcu lotil tega posla vseučiliški prof. Mühler. Mnogo posestnikov mu pošilja poročila, kje in koliko se potrebuje delavcev ali hlapcev; in Mühler ta poročila naznanuje v vojašnicah v jeseni, predno gredo vojaki domov. Vsako leto najde mnogo fantov po ti poti primernih služb.

3. Če hočemo kmetom posredovati napredek, moramo jih tesneje združiti, kot so zvezani doslej.

Društvo, ki najlože prospeva, je posojilnica; jaz bi častite bralce rad prepričal, da nam je treba posojilnice v vsakem večjem kraju, in zdi se mi zelo nevarno, če mi te potrebe ne spoznamo pravočasno. Med posojilnicami pa se mora najti tesnejša zveza: one morajo po načrtu delovati in ne vsaka po svoje, vse vkup na nič izdatnega.

Da so pa more gospodarski načrt izvesti, treba je nekega organa, treba ljudi za to in sredstev. Imamo sicer politično in gospodarsko društvo, a politika in gospodarstvo ne gresta v en koš, ta dva pojma morata biti ločena. Skrb za gospodarstvo se mora izročiti možem, ki bodo le na to mislili in delali, kako se da doseči gospodarskega napredka. Ta skrb bi se morebiti lahko izročila nekemu odboru, v katerega vstopiti bi se naprosili načelniki posojilnic, potem vsi drugi, ki so volje in zmožni sodelovati v ta namen.

Dajmo posestnike vzbuditi in zanimati se za to delo, da ne bodo mislili, duhovnik išče kje svoje koristi, in ljudje le prelahko pridejo do takih misli, če povsod dela samo duhovnik. Naj delajo in sklepajo posestniki, duhovnik pa naj bo vez med njimi in duša v tem životu.

Z dunajskega shoda za slovanska vseučilišča.

Resolucije.

1. Slovansko dijaštvo dunajsko, zbrano na shodu v „Ressource“ dne 3. grudna 1903. l. pozivlja visoko c. kr. vlado, naj nemudoma ukrene vse potrebno za ustanovitev slovenske univerze v Ljubljani. Pri tem jo opozarja na spomenico, v kateri je že l. 1901. utemeljilo nujno potrebo po slovenski univerzi v Ljubljani; ustanovitev iste je neobhodno potrebna za kulturni in materijelni procvit jugoslovanskih narodov, znanost pridobi z njo novo središče, država pa zares spsobne uradnike.

2. Slovansko dijaštvo dunajsko močno občuti nedostatke, ki so nastali na univerzah avstrijskih, najbolj pa na univerzi dunajski sedaj, ko prehaja pouk iz dogmatično-praktičnega v teoretiško-akademiški, ki se naj goji v inštitutih. Izmed nedostatkov, ovirajočih možnost modernega, teoretiško-akademiškega pouka, je največji prenapolnjenje naše univerze, ki je v mnogih inštitutih naravnost neznosna. Razbremenitev v

korist novih provincijalnih univerz: — slovenske v Ljubljani ter češke v Brnu, ki bodo z manjšim številom slušateljev lažje ustrezale svojemu namenu — se nam vidi nujno potrebna, da se bodo številnejši mogli navajati k samostojnemu znanstvenemu raziskovanju, in da nastane med zavodi blagonsno tekmovanje v znanosti — kar bo storila visoka vlada tem lažje, ker ne ustreže s tem le dijaštvu, ki bo potem obiskovalo dunajsko univerzo, in sebi olajša spopolnitev tega zavoda, marveč vendar enkrat ustreže živemu klicu po enakopravnosti slovanskih narodov.

3. Slovansko dijaštvo odločno protestuje proti temu, da bi se preložila italijanska predavanja v Inomostu na slovenski teritorij v Trst ali Gorico, ker meni, da bi Nemcem na ljubo sklenjena preložitve na slovenska tla bilo nasilno žrtvovanje slovenskega naroda, in pa, da se stavi s tem ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani v nevarnost.

4. Te sklepe sporoči dijaštvo po posebni deputaciji eksc. gospodu naučnemu ministru.

5. Jugoslovansko dijaštvo dunajsko pozivlja s tem vodilne faktorje med narodom in pred vsem gg. poslance jugoslovanske, da zastavijo vse svoje sile v realizacijo naših zahtev, ostale gg. slovanske poslance pa prosi, da njihovo akcijo izdatno podpirajo.

Razgovor

zastopnikov „vzajemno-zavarovalnih društev za zavarovanje goveje živine“.

Kakor je „Primorski List“ že objavil, se je vršil dne 30. novembra razgovor zastopnikov naših zavarovalnic za govedo v Gorici „Pri zlatem križu“. Shod je bil prav dobro obiskan. Velika večina zavarovalnic je poslala po več zastopnikov. Videli smo tam zastopnike zavarovalnice goriške, pevmske, šterjanske, šempeterske, mirenške, lokviške, sežanske, povirske, kriške, kamenjske, črniške, rihemberške, dornberške, prvaške, biljenske, vrtojbenske, sovdenske, bukoviške, renške, marijacijske, šempaske.

Obširno pa je svoje mnenje pismeno naznanila bovška zavarovalnica. Snovalci zavarovalnice za kobariški okraj so pa poslali vprašanje, da-li naj osnujejo krajevno, ali naj čakajo na deželno zavarovalnico. Razven omenjenih gospodov zastopnikov so se razgovora udeležili se nekateri drugi prijatelji kmetijstva, kakor ravnatelj g. Dominko, potovalni učitelj gosp. Štrekelj, živinozdravnik tolminski, deželni odbornik g. Berbuč in drugi.

Ob 11. uri je deželni poslanec g. B. Grča otvoril razgovor. Izrazil je veselje nad tako veliko vdeležbo in zahvalil gospode prišlece za njihov prihod in zanimanje.

Nato so navzoči zastopniki posameznih zavarovalnic o stanju istih. Biljenska se ruši;

Otožna vrba, prebudivši se to jutro, jela je zelo prisrčno in s solznimi očmi govoriti junaku hrastu:

„Sinček moj, čaka te velika slava, takšna, da se bodo ljudje in angeli vklanjali pred teboj, a hudoba bo bežala od tebe. Pripravi se!“

„Nemara se je vam to le sanjalo, mati.“

„Ne, moj sin, tudi moje ure so sešete in ti, katerega sem toliko ljubila in oskrbovala, boš vzrok moje smrti; ti me podereš na tla. Toda prav je tako, kajti čas je, da tudi jaz grem k počitku — na ogenj v bližnji pastirski utici. Imam pa otroke in ti te bodo spremljali, moja hči ti bo zvesta spremljevalka, ter ti bo delala senco v soparici, kajti velika bodočnost te čaka. Zavidal te bo ves gaj; večkrat boš čul vzdihljeje, ko bodo vozili mimo tebe mrlične dreves — bruna. Priklanjale se ti bodo ne le zgolj zemeljske stvari, marveč tudi angeli.“

Šibki hrast se je zamislil; vedel je, da vrba govori resnico, kakor vedno, toda žal mu je bilo, da mora biti vzrok njene smrti.

Voz je zaropotal v gaju in mlinar je začel iskati. Znoj je curljal z njega, toda ničesar še ni našel. Že je bilo poldan, ko se je približal k mlademu hrastu.

„Ti si mi pravil! Pojdite sem, fantje!“

Zaškripala je žaga, zagrizla se v sočnato

skorjo sekira in mladi hrast je padel v naročje mlade vrbe. Prijatelja sta se objela in poljubivši se poslednjikrat, padla na tla. Zemlja je zastokala in ptički so zapeli otožno pesem. Samo mlinar se je veselil ter si vihal brke.

IV.

Na križpotju pri jarkih, ne daleč od mlina, stoji križ, ki ga je iztesal mlinar iz mladega, šibkega hrasta. Poprej se je tukaj vsako leto zgodila nesreča, a sedaj, odkar stoji križ, ne čuje se o nezgodah ničesar. Poleg križa stojita dve drevesi: mlada lipa, katero je bil tu vsadil mlinar, a na drugi strani otožna vrba, katero je tu vsadila beračica vdova. Imela je tudi vzrok za to. Pred leti je njen mož — le šest let sta živela skupaj — kopal tu v jarku pesek za cesto in zasulo ga je. Ona, revna vdova, ni imela s čim postaviti mu spomenik, toda doživela je, da ga je postavil mlinar. Ko je prišla pred par leti v gaj po gobe, je našla ondi mlado drevesce, tako otožno in zapuščeno, kakor je ona; užalila se je nad njim, ga izkopala in vsadila pri križu na proslavo Odrešenika in na spomin na svojega moža.

* * *

Bližala se je polnoč. Zvezde na nebu se smehljajo in zdi se ti, da se priklanjajo Onemu, ki visi na križu. Mlada lipa in otožna vrba, ka-

tero je ona vsadila, prepevata spokorni psalm. Pod križem stoji stara, onemogla ženska ter vneto moli in prosi Onega, ki je odrešil svet ter gotovo sprejel v raj njenega moža, naj v kratkem tudi njo združi z njim, kajti njena vera je trdna kakor ta les križa, njeno upanje pa zeleni, kakor zeleni listje teh dreves.

„Križani Bog“, vzdihne ona, „stara sem in onemogla, zgolj dobre ljudi ne smem vedno nadlegovati; bodi tako dobrotljiv in vzemi me k sebi, zakaj pride zima in jaz ne vem kam položiti svojo glavo.“

Listje obrneno k zapadu, je v smeru proti vzhodu zašumelo in zdelo se ti je, kakor bi se bil ta kositer, ki je predstavljal Kristusa in to drevo bilo zganilo . . .

„Ne ročaj se, božja stvar“, oglasi se nekdo beračici za hrbtom, „česar ti ne premoreš, premorem jaz, a zime se ne boj! Bog je blagoslovil moj trud; iz hvaležnosti do Njega sem postavil ta križ in zelo, zelo sem Mu hvaležen, da morem Njemu v hvalo postaviti še drug živ križ: pri meni najdeš, dokler boš živela, miren kotiček. Kar imam, to ti dam, pojdi z menoj!“

Onemogla starka se ni mogla ganiti. On je torej zmolil z njo „očenaš“, vzjel jo v naročje in jo odnesel k domačemu ognjišču, kjer je čez nekoliko let kot „mati“ umrla.

izredne nezgode in pomanjkanje duha vzajemnosti provzročila razpadanje.

Goriška vspeva sicer dobro, a pobira po 1% zavarovalnine. Dornberška se drži dobro, dasiravno se računa zavarovalnina samo po 1%. Šežanska trpi pomanjkanje, kar ni čuda, kajti plačuje se tam samo 70 vin. od 100 kron. Lokviška izhaja izborna z 1% zavarovalnine. Dobro se godi zavarovalnicam v Povirju, Črnicah, Kamnjah. V Št. Ferjanu je premalo govede zavarovano, komaj 150 glav in plačujejo samo 60 vin. od 100 kron. Rihemberška posluje izborna, ima od vseh največjo zalogo prihranjenih kronic. Vse druge zmagujejo stroške z zavarovalnino po 1%. Iz teh potočil je posneti, da v obče se tirja zavarovalnina po 1%, da po več se plačuje samo pri eni, pri dveh pa po manj.

Da zavarovalnice pri tako nizki zavarovalnini in mnogih nezgodah dobro izhajajo, to je pripisovati temu, da vso upravo oskrbujejo požrtovalni gospodje sploh brezplačno. Le tu in tam se tajniku in oglednikom daje kaj malega nagrade. Vodstvo in blagajnica se povsod oskrbuje zastoj.

Po tem zanimivem poročilu je sledil razgovor o deželni upravi za zavarovanje goveje živine. Deželni poslanec g. Grča je v velikih potezah načrtal uredbo nameravane deželne zavarovalnice. Omenil je, da je pri razgovoru v deželni zboru se je pojavila trojna misel:

1. Ostanje naj sedanje krajevne zavarovalnice in dodajmo jim deželno zvezo.
2. Ustanove naj se nove krajevne zavarovalnice pod nadzorstvom in vrhovnim vodstvom dežele in združijo naj se v deželni zvezi.
3. Ustanoviti je deželni zavod po vzgledu obstoječega na Koroškem in drugod.

Obveljala je tretja misel, a s precejšnjimi spremembami.

Govornik opomni, da v deželni zboru sklenjeni zakon oziroma pravila deželne zavarovalnice za zavarovanje goveje živine so dobila vladno potrjenje. Zdaj ima dež. odbor nalogo, da ustanovi zavod.

Deželna zavarovalnica.

Zavod je deželna naprava. Vrhovni upravitelj je deželni zbor, ki bo zavod opravljal po dež. odboru, ta pa po ravnatelju. Na čelu zavoda bo torej ravnatelj, od katerega se zahteva, da bode dal po svoji znanosti, ter po tehničnih in upravnih zmožnostih popolno poročilo, da je kos svoji nalogi. Imeti bo moral diplomo živinozdravnika in vse tiste zmožnosti, ki se zahtevajo za mesto živinozdravnika v državni službi; poznati bo moral oba deželna jezika.

Ta ravnatelj bo postavljen v IX. činovni razred s pravico do VIII. in VII. činovnega razreda. Želeti je, da bi se deželni odboru posrečilo za to važno mesto pridobiti res zmožnega in domoljubnega činovnika.

V.

Leta teko kakor voda. Čas je neizprosen in kar zloba ne pokvari, v to se zagriže on. Mlin na livadi še stoji, toda mlinar-naslednik je nekdo drugi. Lipa se je posušila, ker so nespametni otroci pri njenih koreninah zakurili in ji tako podrezali noge: po noči so jo odnesli cigani ter napalili iz nje oglja. Otožna vrba, ki ni imela nikakega nadzornika, je od soparice uvenela. Nek lopov, ki ni le zgolj starih ljudi spoštoval, marveč še mrtvim ni dal miru, je zasadil vanjo svojo sekuro in ona je skončala svoj tek. Kositerna podoba Kristusova je tudi odpadla, baje jo je odnesel veter, dasiravno si mislim, da je imel prav stari cerkovnik, ki je dejal, da so jo vzeli angeli, da bi ne bila osramočena.

Križ, hrastov križ je še dolgo stal po koncu. Drevo je od zunaj trohnelo, kajti viharji in časa zob so ga glodali, toda stržen je bil zdrav. Zanjikrat sem ga videl, ko se je že nagibal pred severnim vetrom, toda čez malo časa — ga več ni bilo. Kam je prišel, tega nihče ni vedel povedati — nemara so ga angeli presadili v raj.

Hrasti rastejo v gaju, toda ne najde se več hvaležen človek, ki bi posekal šibko hrastovo deblo in postavil na prazen prostor nov križ, ki bi zasadil pri njem mlado lipo in otožno vrbo.

Ustanovitev.

Govornik omenja razprave v dež. zboru ter pove, da konečno je bila sprejeta določba, da zavod bo mogoče ustanoviti še le tedaj, ko se bo ustanovilo najmanj 20 krajevnih zavarovalnih podružnic — ter preide na podružnice.

Omeni, da o ustanovitvi teh je bila v deželni zboru dolga in temeljita razprava. Poročevalec dr. Marani je zagovarjal misel, da zadostuje pet lastnikov, kateri zavarujejo skupaj najmanj 60 glav živine, da se ustanovi podružnica v kakem okolišu, ki ga določi osrednje vodstvo. Poslanec Grča je po daljšem pojasnilu dosegel sklep, da se sme podružnica ustanoviti v kaki županiji ali v manjšem ali večem okolišu še le tedaj, kadar k zavarovanju v določenem okolišu pristopi najmanj 20 živinorejcev z vsaj 100 glavami govede. Z ozirom na to najmanj število živinorejcev in glav živine se more velika podružnica razdeliti v več podružnic, in več podružnic se more združiti v eno.

Ustanovitev, razpust, kakor tudi razdelitev ali združenje, potrebuje potrdila od deželne odbora.

Poslovanje podružnic.

Vsaka podružnica bo urejena blizu tako, kakor so naše sedanje zavarovalnice. Vsaka si izvoli svojega predsednika in podpredsednika, ki pa bosta morala biti potrjena od deželne odbora. Ravno tako si izvoli iz svoje srede vsaj dva nadzornika. Le-ti bodo kot podružnično predsedstvo poslovali v svoji podružnici, sprejemali nove ude, izvrševali splošno ogledovanje v mesecu aprilu in oktobru vsakega leta.

Pojasni važna in odgovorna opravila, katera ima predsednik pri poškodbi ali bolezni zavarovane živine in sploh pri prometu. Predsednik bo pobiral tudi zavarovalnino in jo odajal osrednjemu vodstvu. Od vplačane zavarovalnine pojde pol v okrajno blagajno in pol v krajno.

Odškodnina.

Odškodnina se bo plačevala pol iz krajne in pol iz okrajne blagajne. Visokost odškodnine odmeri osrednje vodstvo na podlagi cenitve, katero izvrši predsedstvo podružnice po določenih pravilih. Iznos odškodnine je določen različno za razne slučaje, splošna odškodnina znaša 85 % vrednosti po cenitvi.

Govornik razlaga tudi organizacijo osrednjega, okrajnega in podružničnega zaloga. Omeni, da deželna uprava bo pač več stala nego sedanja uprava. Našteje še slučaje, v katerih bo prispevala dežela, ter poziva navzoče zastopnike sedanjih zavarovalnic, da izrečejo svoje mnenje.

Že med govorom so nekateri gospodje dejali na znanje, da jim ne vstreza nameravani deželni zavod.

Razgovora so se udeležili sploh vsi zastopniki dosedanjih krajevnih zavarovalnic. Tu bomo navedli le skupno glavne pomisleke in ugovore.

Prvi ugovor je bil, da v deželni upravi se bode vsaka obravnava in rešitev predolgo vlekla, od krajevne do okrajne in deželne instance. Organizacija bi morala biti bolj jednostavna.

Vladal bo deželni birokratizem, češ, vse je osnovano tako, da se nastavi mnogo uradnikov. Ugovarjalo se je, da bo uprava predraga, češ, čemu naj se ravnatelja postavi v IX. ali celo v VII. činovni razred.

Zdaj je pri naših zavarovalnicah uprava sploh brezplačna. A kdo se bo hotel potem še žrtvovati pri podružnicah, ko bode imela centrala bogato plačane uradnike?

Zopet drugi ugovor je bil, češ, da pri deželni upravi bo težja kontrola pri nezgodah in zamudna, da pri spremanju tu in tam manjša sigurnost.

Reklo se je, da krajevne podružnice ne bodo imele sploh nobene koristi, pač pa sitnosti in večje zamudo pri upravi in kar je glavno, večje stroške, ker pri deželni bodo dragi ogledi, dragi zdravniki, vse bo zahtevalo plačila, n. pr. predsedniki, ogledniki itd., češ, najodgovornejše opravke imamo mi, zakaj bi ne imeli i plačila. ko so okrajni in deželni nastavljeni bogato plačani.

Samostojnost nam odvzame, nič pa nam ne da v nadomestilo deželni zavod.

Poslanec Grča je v obče priznal, da dobi uprava bolj birokratično lice in da bo stala več nego pri samostojnih krajevnih, pa izkušal je govore vsaj ublažiti. Opozoril je, da tudi nameravana, pa od c. kr. vlade ne priznana „Zveza“ ima podobno upravo, kakor deželna. Rekel je, da pri deželni mora pač biti nastavljen izobražen veščak, ker drugače bi vlada ne potrdila pravil, da deželne uslužbenke bo plačevala deželna blagajnica, da bodo družbe v potrebi dobivale predjem itd. Glede okrajne organizacije da je potrebno, da se naslanja na zakon o pospeševanju govedoreje.

Vsa tolažba pa je malo izdala. Reklo se je: Mi hočemo urejeno, hitro poslovanje in ceneno uredbo. Dežela naj podpira krajevne zavarovalnice. Denar, ki se bo izdajal za centralno upravo, naj se obrne v podporo potrebnim zavarovalnicam. Dovoli naj se nam nadrobna prodaja mesa v sili zaklane živine. Dežela naj osnuje „Zavezo“ samostojnih zavarovalnic.

Ker je bila ura že ena čez poludne in obilica želj in predlogov, katere so stavili nadučitelj Križman, kurat č. gosp. Rojec, potovalni učitelj g. Štrekelj, ravnatelj g. Dominko in drugi, tako obširna, da se jih ni moglo temeljito obravnavati v kratkem času, je dež. odbornik g. Berbuč predlagal, naj se izvoli odbor, ki naj pravila deželne zavarovalnice za zavarovanje goveje živine vsestransko pretrese in stavi primerne predloge zastopnikom sedanjih zavarovalnic, kateri naj se svoječasno zopet skličejo v konečno sklepanje.

Domače novice.

Slovenski List — preneha. Prihodnje leto „Slovenski List“ ne bo več izhajal. Več o tem bomo izpregovorili v eni prihodnjih števil.

Nemški deželni predsednik na Kranjskem. baron Hein, si mnogokaj upa. Zadnje nedeljo sta nameravala predavati v Ljubljani macedonska Slovana Orlovec in Stojančev o razmerah na Macedonskem, a baron Hein jima je predavanje prepovedal. Namen predavanja je bil odlično človekoljuben, vzbuditi pri Slovencih sočutje do bednih Macedoncev ter dobiti poporo za gladne macedonske begunce v Bolgariji. Cesar sam je daroval za macedonske begunce 10.000 kron. Na Kranjskem pa baron Hein usmiljenosti Slovencev do nesrečnih bratov ne pusti proste poti. Tak človek spada pač kam drugam, a ne na deželno predsedniški stolec!

Deželnozborni mandat je odložil gospod dr. Janko Brejc, ker se je preselil iz Kranjskega na Koroško. V posebnem pismu se zahvaljuje svojim volilcem okraja Kranj-Škofjaloka-Tržič za dosedaj mu izkazano zaupanje.

Novo preslikana cerkev sv. Petra v Ljubljani. Slikanje cerkve sv. Petra v Ljubljani je menda z večino dokončano. Potrebne se mi zde nekatere stvarne opazke k celemu delu. 1. Na prvi pogled se pogreša pravo razmerje in zvezo med novo in staro umetnijo. Velikanska slikarija na svodu zatemni nove slike, ki nekako utonejo in se poizgube v starih. Zastoj se išče tudi umetniškega prehoda in organične zveze med prejšnjim in novim delom. 2. Skupina lepih slik mora človeka povzdigniti in napolnjevat z veseljem in zadovoljnostjo. V cerkvi sv. Petra je pa vse preobloženo in barve preveč vpijejo. Zato se zastoj išče užitka in duha se le nekako utruja pri opazovanju najrazličnejših in preobloženih slikarij. Novo delo je slikano s terpeninasto barvo. Primešano je malo olja in voska. Ali bo tako delo ostalo? Kdo ne ve, da je barva, napravljena na ta način, le potvara slikarjev, ki ne znajo slikati a fresco. Odbor za krščansko umetnost naj poskrbi na vsak način (predno se vse boljše cerkve na Slovenskem preštrihajo s trepentinom) in naj vpraša veččega kemika, kako je s tako barvo. Znano je, da se olje, terpenin in zid spaja v takozvano apeno kislino, ki polagoma vse razkroji in razdene. Ali naj cerkvena predstojništva trosijo denar tje v en dan? Sploh se želi, da se tudi praktično, ne le na papirju upošteva načelo: „Svoji k svojim“. Ali nimamo večjih domačih moči, ki nadkriljujejo tujce Kastnerja i. dr.

Tržaški „Narodni dom“ je že pod streho! „Tržaška posojilnica in hranilnica“, katere last je „Narodni dom“, je preskrbel tržaškimi Slovincem skupno ognjišče, kakoršnega so krvavo potrebovali. Ljudstvo se kar ne more nagledati te divne stavbe. — Staro in mlado, bogato in revno pričakuje nestrpno onega dne, ko se snidejo Slovenci na odprto vsem že sedaj omiljenega „Narodnega doma“. Vrla posojilnica in hranilnica si je s to palačo postavila trajen spomenik in še pozni slovenski rodovi v Trstu se bodo s hvaležnostjo spominjali onih mož, ki so s pomočjo posojilnice tržaškimi Slovincem preskrbeli toli potrebno narodno ognjišče.

Nekaj za Kneippovce. Naš rojak g. Okić, ki vodi sedaj Kneippovo zdravilišče v Krapini, namerava z novim letom izdajati list „Kneippovec“ v šestih jezikih, v slovenščini, hrvaščini, češčini, poljščini, nemščini in madjarščini.

Uboj. 29. novembra t. l. okoli 10. ure zvečer vnel se je propir med Rudolfom Ribarjem, Dane Kolanja, delavca v kamnolomu v Boh. Bistrici in Tomažom Sertičem iz Brinja na Hrvaškem, v baraki Jakoba Kristoferiča v Obernjah. Prišlo je do spopada. Ribar je v vdaril s svojo svetilko Sertiča po glavi, Kolanja mu je pa z nožem zadal močen sunek in sicer v hrbet med pleča tako, da so bila pljuča ranjena. Sertič je vsled te poškodbe dne 1. decembra umrl. Oba storilca so orožniki prijeli in nju izročili sodišču v Radovljici.

„Matica Hrvatska“ razpošilje v kratkem svoje letošnje knjige, kojih pretežna večina je posvečena leposlovju, izvornemu in prevedenemu, ostale pa se bavijo z vedami v prikupni prostonarodni obliki. Člani „Matice Hrvatske“ dobe letos po devet knjig in sicer: Orzeszkove Izabrane pripovedi, Gjalkega Gjurjica Agičeva, Carja Emina Zimsko sunce, Šenoa Ban Pavao, Trešića Valovi misli i čustva, Milobarja Izabrana poglavja iz občega narodnega gospodarstva zv. II., Kučere Valovi i zrake, V. Klaića Slike iz slavenske povjesti in pl. R. Markovića Dečja njega. — V kolo „Matice Hrvatske“, prvega slovenskega društva na slovanskem jugu, naj bi stopil vsak omikani Slovenec, ki premore v knjižne svrhe žrtvovati na leto po šest kron. Toliko znaša namreč članarina „Hrv. Matice“, katere poverjenik za Ljubljano je trnovski župnik g. I. Vrhovnik. Njemu ali njegovemu pooblaščenca, g. tvorničarju in knjigovezcu I. Bonaču naj se blagovoli poslati omenjeni letni donesek do dne 10. grudna t. l. Hkrati se nanašanja, da prodaja „Matica Hrvatska“ ilustrovanega lista „Vienca“ dva letnika 1900 in 1902 trdovezana za polovico znižani ceni: vsak letnik po 8 K.

Okolu sveta.

Državni zbor. Začetkom seje dne 9. t. m. sta ministerski predsednik in železniški minister do 2. ure odgovarjala na razne interpelacije. Samo dr. pl. Koerber je odgovoril na več nego 50 interpelacij. Zbornica je bila skoro prazna. Ob 2. uri je dr. Fořt začel utemeljevati svoj nujni predlog glede premembe ustave, ker soc. demokratje, vsenemški in češko-radikalni poslanci niso hoteli umakniti svojih nujnih predlogov, da bi prišla na vrsto razprava o premembi poslovnika. Dr. Fořt je govoril nad tri ure. Pravijo, da v kratkem odstopi dr. pl. Koerber. — Ko so v seji dne 10. t. m. bile prečitane došle vloge, kar je trajalo okoli eno uro, je zbornica nadaljevala razpravo o nujnih predlogih glede spremembe ustave. — „Slovanska zveza“ je sklenila, da bo glasovala za nujnost dr. Fořtovega predloga za premembo ustave, da tako da duška svojemu prepričanju, da se bodo sedanje nezdrave politične razmere ozdravile le, ako se uvede splošna in enaka volilna pravica in ako se ob enem varuje narodna avtonomija.

Naš notranji politični položaj. Poslanska zbornica je odgodena. Državnozbornsko zasedanje je bilo danes odgodeno, posebno zaradi tega, ker se ne dajo Čehi nikakor pogovoriti, da bi vsaj glede računskega provizorija opustili obstrukcijo. Vlada je primorana torej pretrgati zasedanje, da si s pomočjo § 14.

priskrbi računski provizorij. Ker so sedanje parlamentarne razmere v Avstriji nevzdržljive, in ker se je dr. Koerberjeva vlada preveč angažirala pri Nemcih, sodi se tudi v resnih političnih krogih, da ni izključeno, da pride že koj o novem letu tudi pri nas v Avstriji do ministerske krize in to baje prav zaradi tega, ker so se baje tudi v najvišjih krogih naveličali sedanjih neznosnih razmer, in ker baje žele, da pride končno vendarle do nekega miru med narodi.

Avstrijsko-italijanska trgovinska pogodba. Od odlične parlamentarne strani se zatrjuje, da imajo pogajanja glede avst.-ital. trgovinske pogodbe dozdej jako slab vspeh, Pogajanja kažejo vedno jasneje, da je Avstrija zagrešila veliko napako, ker je prehitro odpovedala trgovinsko pogodbo. In ob Novem letu se ne bo čuditi, ako ne bo zagotovljen gospodarski mir. Dve državi, Avstrija in Italija, od tega ne bosta imeli samo gospodarske škode, temuč bode trpela tudi njuno prijateljstvo. Vendar pa najbrže ne pride do carinske vojne, ker v slučaju se bo podaljšala trgovinska pogodba brez vinske klavzule na 6 mesecev. Seveda bi morala Avstro-Ogerska preklicati poprej odpoved pogodbe.

Zakon zoper pijančevanje. Pod vodstvom predstojnika Alberta Kohlza je došlo odpisništvo družbe trgovcev s špiritom in žganjem na Dunaju k poslancem raznih strank s prošnjo, da naj ne glasujejo za od obrtnega odseka vsprejeto postavbo zoper pijančevanje. S to postavbo bi se dovolilo namreč tudi raznim trgovcem, ki dosedaj niso imeli pravice, prodajati opojne pijače. Le trgovcem s špiritom in žganjem naj ostane pravica, izvrševati njih obrt še nadalje. S postavbo obrtnega odseka bi izgubilo 300 dunajskih rodovin svoj dosedanji dohodek, ker bi skoro vsak trgovec imel pravico, odpreti svojo žganjarnico. Naj se dovoli torej le tem 300 trgovcem odpreti žganjarnice. Poslanci so obljubili, da bodo uvaževali njih želje.

Politični položaj na Ogerskem. Torej obstrukcija v ogerskem parlamentu bliža se v resnici svojemu koncu. Kossuthovci in grof Tisza so se med seboj pobofali. V petek je imela namreč Kossuthova stranka sejo, v kateri je bil s 46 proti 28 glasovi vsprejet tale predlog: Neodvisna stranka izjavlja slovesno, da bo, ako ministerski predsednik izjavi ter zbornica odobri, da na Ogerskem vsako pravo (torej tudi vprašanje službenega in poveljnega jezika v vojski), ki izvira iz narodne volje, izražene potom zakonodaje v interesu skorajšnjega izvedenja institucije madžarske vojske ter uvedenja madžarskega službenega in poveljnega jezika in narodnih emblemov, vzgajanja madžarskih častnikov ter gojenja madžarskega vojaškega pravosodnega — vedno borila se za točke ter jih vzdrževala na dnevnem redu. — S tem predlogom bil je zadovoljen in soglašal ž njim tudi grof Tisza, kar je v sobotni seji ogerskega parlamenta javno priznal, pri kateri priliki so mu opozicijonalcu burno ploskali. Ker je ljudska stranka zahtevala, da se odpravijo dvojne seje zgodilo se je tudi to. Vsled tega se je v sobotni seji zapisnik prejšnje seje verificiral brez vsakih ovir in se je po izjavah grofa Tisze in Kossutha, ki so soglašale z zgoraj omenjenim predlogom nadaljevala mirno razprava o kontingentu vojaških novincev. — V ogerskem parlamentu pojde zdaj, ko so dosegli opozicijonalcu vse, kar so hoteli, baje vse gladko.

Zločin zapuščenke. 8. t. m. ponoči je poskusila Marija Györffy v Požunu z ogljikom zastrupiti sebe in svoje tri od 2 do 6 let stare otroke. Soprog nesrečnice je imel sicer dober zaslužek, toda ga je zapravljval v družbi lahkoživk. Ker mu je žena to očitala, je pred kratkem zapustil njo in njene otroke. Od tedaj je revica živela v velikem pomanjkanju, navezana le na milosrčnost svojih sosedov. Končno se ji je prignusilo tako življenje, položila je svoje otroke v posteljo, zaprla vrata in okna, zažgala premog na ognjišču in legla spat. Sosedje opozorjeni radi ogljikovega duha so vdrli vrata in našli gospo Györffy in njene otroke brez zavestne ležati na postelji. Dveletni Štefan je bil že mrtev, dočim so ostale v zelo slabem stanju prepeljali v bolnico.

Ujeti Buri v Indiji. V Indiji in na Cejlonu se nahaja 518 Burov, ki niso hoteli priseči na angleško ustavo.

Studije pisateljice romanov. Zanimiv poskus, nabrati si praktičnihkušenj za svoje pisateljsko delo, namerava napraviti pisateljica Marija Eichorn-Dolorosa. Vstopiti misli namreč kot navadna delavka v neko tovarno, da študira socialne razmere za roman, ki ga sedaj piše.

Grozovit samomor. Iz Lvova se poroča: Te dni je izvršila 60letna soproga železniškega uradnika Frančiška Pikel grozovit samomor. Polila si je srajco z nafto in zgorela, ne da bi kaj zavpila, tako da v sosedni sobi speči soprog ni nič slišal. Nesrečnica je storila ta čin bržkone v blaznosti, ker so se že v preteklem letu kazali sledovi blaznosti pri nji.

Duhovnik v rokah roparjev. Iz New-Yorka se poroča: Veliko pozornost je vzbudilo v tukajšnjih krogih, ko je pater Cirringione, sorodnik kardinala Rampolle, kar naenkrat brez sledu izginil. Dobival je pogosto svarilna pisma, da bo umorjen, ako ne položi 3000 dolarjev na neko določeno mesto. Policija sicer marljivo išče sledu, toda do sedaj se ji ni posrečilo duhovnika najti.

Vlom v prisilni delavnici. V prisilni delavnici v Lichtenburgu pri Prettinu so vdrli pred kratkem tatovi v kapelico. Pobrli so zelo dragocene srebrne cerkvene priprave in okrasje. Vlom so izvršili bržkone nekdanji kaznjenci lichtenburške prisilne delavnice, ker so delali tako tiho, da niti pred kapelico stoječa straža ni tega slišala.

Mlade dame — cestne roparice. V Portlandu (Oregon) vzbuja čudna afera občno zanimanje. Dve mladi dami, ki sta mestnim družbinskim krogom dobro znani, je policija z njenimi soprogmi vred zaprla radi cestnega ropanja. Obe ste skrbno vzgojeni hčeri bogatih starišev in tudi njuna soproga sta dosedaj vživala občno spoštovanje. Najpreje so zaprli Johnsona radi ropanja. Kmalu potem se je njegova 17-letna soproga sama naznanila sodišču. Na njeno izpoved zaprli so tudi Mr. in Mrs. Hayni. Čudno se je zdelo ljudem, da sta vedno šli zvečer na izprehod. V kaki tihi ulici in ako je prihajala kaka primerna žrtev, vstavila je Mrs. Haynie konja. Nato je stopil njen soprog iz voza, sledil svoji žrtvi, jo oropal, ter z ropom obložen vračal k svoji soprogini. Do zadnjega časa sta še vedno zahajala v najfinejšo družbo.

Najnovejša papeževa slika. Slikar Lippay je oddal papežu sliko, katero je pričel preteklo poletje. Slikar pripoveduje, da je slika papežu zelo ugajala. V znak svoje zadovoljnosti je prosil slikarja, naj naredi še dve taki sliki, eno za cesarja Franca Josipa I., drugo pa za ruskega carja, in izrekel je tudi željo, da naj bi grafični zavodi to sliko posneli, da dobi katoliški svet pravo sliko naslednika Leona XIII. Nato je peljal slikarja iz svoje sprejemne sobe v druge dvorane. Slikar Lippay opisuje dvorane na sledeči način: Vse je resnega značaja, a vendar ljubko, in vidi se velika skrbnost papeževih sester. Na steni pred pisalno mizo v delalni sobi visi Lippayeva slika nadvojvode Franca Ferdinanda. Na pisalni mizi stojé slike Franca Josipa I. in cesarice Elizabete, v spalnici slike nekaterih beneških rodovin.

Dijaški nemiri na Ruskem. Na varšavskem vseučilišču so zaprli tudi klinike. — V Petrogradu so nastali 5. t. m. na vseučilišču dijaški nemiri. Na vseučilišču zbrani dijaki so protestirali proti temu, ker je policija tepla dijake z biči. Rektorja so izžvižgali. Šele policiji se je posrečilo izprazniti dvorano. Bati se je še večjih nemirov. Vlada bržkone zapre vseučilišče.

Dogodki na Balkanu. Iz Carigrada javlja brzojavka, da sta poslanika Avstro-Ogrske in Rusije prijavila turški vladi ona dva civilna agenta, ki bosta imela nadzorovati izvajanje reform v Makedoniji. Rusija je predložila generalnega konzula Demereka, Avstro-Ogrska generalnega konzula Müllerja. Kdor ne pozna stare taktike turških navihanih diplomatov, ki vedno obljublajo in nikdar ne izpolnjujejo; bi morda menil, da se sedaj bliža čas resnega izvajanja reform v Makedoniji. Stare skušnje pa uče, da bi bilo silno neprevidno, ako bi se udajali takim

nadam. Oba „civilna agenta“ naj nadzorujeta! Tu se nam usiljujete najprej dve vprašanji: koga naj nadzorujeta in kakovo moč in oblast bosta imela na tej kontroli, da bosta svojim eventuelnim prigovorom mogla pomagati do praktičnih učinkov? Ona dva bosta mogla predlagati svoje prigovore pred visokimi turškimi organi. In če ti ne bodo hoteli slišati njiju prigovorov, ker bodo morda iz Carigrada takih tajnih dokazov, s kakimi sredstvi jih bosta mogla siliti v to?! In denimo tudi slučaj, da bodo ti višji organi imeli pošteno voljo, kaj pa potem, če se jim pa ne bodo hoteli pokoriti oni nižji organi, ki naj bi bili neposredni izvrševalci reform, ker bodo ti poslednji vedeli, da v Carigradu ne žele nikakih reform, da se torej nima ničesar hudega bati oni, ki prepreča izvajanje reform?! Mnogo, vse je torej zavisno od tega, kakova tajna navodila dobe turški upravni organi v Makedoniji iz Carigrada?! A s tem je računati kakor z gotovo stvarjo, da iz Carigrada ven ne bodo posebno silili v izvajanje reform. Do tacega resničnega izvajanja pride le tedaj, ako je vlasti izsilijo s silo! Od turških reform ni pričakovati rešitve makedonskega vprašanja in prihodnjo pomlad bodo zopet pele puške ustašev. Pa saj menda tudi vlasti same ne goje posebnih nad glede svoje reformne akcije. Ravno kar prihaja na primer z Dunaja poročilo, da se je na dunajski borzi razširila vest, da Avstrija pripravlja mobilizacijo velikega dela svoje vojske, kateremu bodo velevali nadvojvoda Oton, general topništva Waldstätten in brčkone general Rheinländer. Kakor rečeno: če je ta vest resnična, bi kazalo, da tudi Avstro-Ogrska in Rusija ne pričakuje ničesar od turških reform.

General Albori, novi načelnik Bosne in Hercegovine. Uradni vojaški list je objavil te dni upokojenje generala konjice, barona Appela na njegovo lastno prošnjo, ter imenovanje feldcajgmajstra barona Alborija poveljnikom 15. voja in načelnikom deželne vlade za Bosno in Hercegovino in imenovanje feldcajgmajstra Horsetzkyja poveljnikom 1. voja. Pri tej priliki je cesar izdal baronu Appelu lastnoročno pismo, v katerem se spominja njegovega izvrstnega službovanja v vojni in v miru ter obžaluje njegov odstop od sedanjega mesta. Objednem mu je podelil cesar brilante k Marije Terezijevemu vojaškemu redu. O Alboriju gre glas, da je zelo blagega srca.

Boj proti klobukom. Veliko razburjenje je vzbudil med madridskimi damami razglas madridskega prefekta, ki prepoveduje damam nositi klobuke v gledališču. Nekaj aristokratinj namerava proti temu demonstrirati pri otvoritvi kraljevskega gledališča s tem, da nastopijo v gledališki dvorani s posebno velikimi klobuki. Mnogo gospodov pa namerava vprizoriti protidemonstracije. Prišli bodo namreč v gledališče s cilindri, pokriti ostali do konec predstave in kadili. Mnogo dam pa nastopa še radikalneje. Zadrževajo namreč, naj se ali prefekt odstavi ali pa razglas prekličje.

Divo pasje življenje. Tako krasno pasje življenje, kakoršnega imajo štirje mali psički gospe R. T. Harrisonove v razstavi psov v Madison Square Gardenu, ima le malokateri proletarec. Psički stanujejo v najelegantnejši „koči“ v Gardenu, in ta koča je natančni model Morganove vile, o kateri vsakdo vé, da je skrajno razkošna. Za lunch dobe psi kuhano kokoš in šunko, katere jedi živalim servirajo na elegantni mizi iz mahagonijevega lesa. Da „beštije“ spe na svilenih blazinah, je naravno samoumevno. Za socialnega politikarja je taka razstava pravi zaklad in za ljudstvo — razstava grehov presitih bogatinov.

Brada na nosu. Zelo zanimiva dogodbica se poroča iz Pariza: Neki ondotni perici se je namreč med prepirom z njenim možem pripetila nesreča, da jo je ljubeznivi soprog tako obdeležoval po obrazu, da je vsled tega izgubila nos. V bolnici so izvršili potem rinoplastično operacijo in ji nos, kolikor ga je manjkalo, nadomestili z novo kožo. S tem je zopet zadobila vsaj nekoliko svoje prejšnje lepote. Toda nekega dne je opazila uboga ženica, da poganjajo na njenem novem nosu prvi sledovi brade. Za-

stonj je uporabljala britev in razne tinkture. Brada je le postala večja in tudi gostejša. To je zakrivil zdravnik, ki je izvršil operacijo in pri tem vzel kos kože z lasmi. Konec je bil, da se je žena ločila od svojega moža, ki ji je bil pokvaril njen lepi nos in jo spravil v toliko sramoto.

Ena najkrasnejših pridobitev za zdravje in blaginjo je izvestno sladna kava, ki si je, izdelana po Kathreinerjevem načinu, danes že osvojila ves omikani svet in sosebno skoro vsako družinsko mizo. Zakaj kot rodbinska kava ima zmes iz zrnate kave s Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo tako brezprimerne prednosti glede okusa, zdravja in prihranka, da jih ne sme prezirati nobena skrbna gospodinja. Fini vonj po zrnati kavi, ki daje po Kathreiner Kneippovi sladni kavi posebno priznanje, povišuje kot primes priljubljeni okus zrnate kave; tega ni mogoče doseči z nobenim drugim surrogatom ali primeskom. Po drugi strani pa spričo te lastnosti Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo tudi lahko pijete brez primesi zrnate kave; ta pijača tekne izvrstno in zdravnik jo kot koristno in redilno priporočajo zlasti ženskam in otrokom. Če so Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo že tedaj, ko se je pojavila, označili za „kavo prihodnosti“, se je ta smela beseda dandanes že deloma izpolnila in izpolnjevala se bo po dosedanjih izkušnjah čimdalje bolj. Važno pa je, da vedno rabite le pristno Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo; zato je treba pri nakupovanju izrečno poudarjati ime „Kathreiner“ in jemati edino izvirne zavojke z varstveno znamko župnik Kneipp. Ogibljite se torej skrbno vseh posnemkov in tudi ne kupujte nikoli kaj takega, kar se odtehtuje odprto.

Tvegala smrt za očeta. Iz Berolina poročajo: Zidarja Burmester so izpustili iz ječe, kjer je bival 15 let radi zločina, ki ga ni nikdar izvršil. Burmester in njegov oče sta nekoč obiskala neko kmetijo in oče je ubil kmeta in kmetico. Sin je izpovedal, da je morilec, in obadva sta bila obsojena v dosmrtno ječo. Oče je umrl leta 1896. in sin je zadnjič oblasti prepričal, da je nedolžen. Ker je vedel, da mu je oče slabo zapisan in bi gotovo bil obsojen na smrt, je sin vzel krivdo nase.

Bojkotovana cesarica. Kitajska cesarica je zapovedala poletiti nekega voditelja reformske stranke do smrti bičati, dasiravno po postavah to ni dovoljeno, samo da bi se čim preje iznebila svojega smrtnega sovražnika. Radi tega so sklenile dame pekinškega poslaništva, da ne bodo več tako prijazno občevala s cesarico. Druge pa so sklenile, da jo niti v privatni avdijenci ne sprejmejo.

Lovski dogodek portugalskega kralja. Kralju Karlosu bi se na lovu na divje prešiče v Ateptejo kmalu prigodila velika nesreča. Velik volk je nenadoma napadel kralja, vendar pa se je posrečilo, ga vstreliti.

Iz Somalije. Angleška vlada je odposlala vojno ladijo „Mohavk“ v Durbo v Somaliji, da vpelje preiskavo radi smrti italijanskega poročnika Grohan. Pri izstopu ladjinega poveljnika Granta in njegovega iz 60 mož obstoječega spremstva, jim je stopil sultan z 400 možmi nasproti ter po daljšem razpravljanju rekel, naj odloči orožje. Nato se je pričel boj, v katerem sta bila Grant in eden mornarjev ranjena. Angleška ladija je odplula v Aden.

Ponesrečena vlomitelja. V Basku na Hrvaškem sta 2. t. m. odnesla dva tatova občinsko blagajno, v kateri se je nahajalo precej denarja. Ko sta zasledujoča orožnika prišla v nek gozdiček, nudit se je njima grozen prizor. Poleg popolnoma razbite blagajne sta ležala popolnoma razmesarjeni dve trupli vlomiteljev. Ker jo namreč s silo nista mogla odpreti, poslužila sta se dinamita. Dinamit je pa eksplodiral in zločinca popolnoma razmesaril.

2000 učencev rešil. Grozovito nezdgo je te dni preprečil v Cast Ham pri Londonu s svojo hladnokrvnostjo šolski ravnatelj Richardson. V šoli je bilo do 2000 otrok. Komaj se je pričel pouk, kar zasliši ravnatelj v bližnjih skladiščih pokanje, katero je provzročal nastali požar. Prekinil je pouk ter rekel učencem, da hoče po-

skusiti, kako bi bilo mogoče izprazniti šolo, ako bi slučajno nastal požar. Vseh 2000 učencev je v najlepšem redu zapustilo šolske sobe ter srečno dospelo na prosto, ne da bi vedeli, v kako veliki nevarnosti so se nahajali. Drugi in del prvega nadstropja je popolnoma pogorel, dočim se je ognjegascem po dveurnem delu posrečilo, rešiti ostali del poslopja.

Razširjenje časopisov v Evropi. Čudimo se, ako beremo, da so Švicarji najmarljivejši bralci časopisov; na 100 prebivalcev pride tam letno 3895 časopisov. Na drugi stopinji stoji Danska s 3632 časopisi letno na 100 prebivalcev. Nato prideta Švedska s 3099 in Norveška z 2513 časopisi na 100 prebivalcev. V Nemčiji izide 2514 časopisov na 100 prebivalcev. Belgija stoji na šestem mestu in razpošlje letno 2025 časopisov na 100 oseb, dočim jih Francija le 1744. Vse druge države pa se zadovoljijo z manj ko 1000 časopisov letno na 100 prebivalcev; Anglija stoji še celo pod 500. Najmanj pa podpirajo časopise Rusi in Srbi.

Človek in stroj. Nek angleški strokovnjak predočuje, koliko delavskih moči nadomestujejo obrtnikom stroji, in sicer: eden delavec in dva učenca moreta izvršiti sedaj toliko dela, kolikor ga je izvršilo pred malo leti le 1100 tkalcev. Stroj z enim delavcem naredi v določenem času toliko podkev, kolikor bi jih moglo v istem času narediti le 500 pomočnikov. Stroj za žreblje nadomestuje 1000 delavcev. En lončar naredi dandanes toliko, kolikor je poprej komaj izvršilo 1000 lončarjev. Še imenitnejše je razmerje v pristanih, kjer nadomestuje vsak mornar na tovorni ladiji 2000 delavcev. Urar more s pomočjo stroja narediti 200 do 300 ur letno in si prihrani na ta način 85 odstotkov ročnega dela.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg šte. 19

priporoča

najnovije vizitnice, koverta s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

„Slovenski List“ prodaja se v Ljubljani v Brus-Štefeti prodajalnici Pred škofijo. V Kranju se prodaja v prodajalnici gosp. Floriana. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47-45

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštne prosto.

Anton Belec

v Št. Vidu nad Ljubljano

izdeluje in priporoča

cerkvene svetilnice ali stalnice iz kositarja, ali medenine in iz tompaka

obhajilne svetilnice

pušice z zvončki

štedilna in železna ognjišča.

Prevzema

kritje streh

in zvonikov.

••••• Ilustrovani ceniki na razpolago. •••••

Spominjajte se ljudskega sklada!